

új hely a világban

Belépés a Pártba

Az első reakciók. A kis- és a nagyvilág

Meglepetést keltett Lenz Buchmann belépése a Pártba, amit rögtön felváltott a város legkülönfélébb figuráinak a lelkesedése. Azért lepődtek meg, mert Lenz volt az egyik legkiválóbb orvos: hogy hagyhatja ott valaki hirtelen, szakmai karrierje csúcán a munkáját? A sajtóhír egyértelmű volt: „Lenz Buchmann bejelenti, hogy végleg elhagyja a sebészi pályát, és teljes mértékben a városnak szenteli magát.” Ez a hír számtalan beszélgetésnek lett a forrása, utcaszerte erről beszéltek, és Lenz most nagyon ügyelt rá, hogy lássák őt a városban, hogy megmutassa, visszatért az utcára, mint egy fogoly, aki évekig műtőkben és szigorú higiéniai előírások szerint elzárt helyiségekben élte az életét, és most nagy szüksége van a tiszta levegőre. Amikor pedig igazság szerint pont a kórházi épületekben törekedtek arra, hogy mesterséges úton megtisztítsák az utca piszkos levegőjét.

És íme, Lenz Buchmann élvezettel szívja be az autók ég felé szálló füstjét, és ebben a konfrontációban, illetve a két elem közt szövődő bizonytalan barátság megnyilvánulásában Lenz még az égen is kék füstöt lát, és ez a szín nem magától, spontán módon jött létre, hanem valami kiváltotta – Lenz soha, egyetlen pillanatra sem tudta kizárni, hogy a másik oldalon, a természet oldalán létezik egy erő és egy akarat.

Másfelől Lenz örül az új szókinszereknek, amelyet a Párt ülésein és a város „kemény magjával” folytatott beszélgetések során lassan el fog sajátítani. Üdvözlük őt a város polgárai, az egekig magasztalják orvosi kvalitásait, és csodálkoznak rajta, hogy úgy döntött, a város ügyeinek szenteli magát: „talán a felét ha megkeresi annak, amit keresett” vagy „semmit se fog keresni”, suttogja mindenki, és ezt még a szemébe is mondják – akik máris le akarják győzni. És akadnak olyanok is, a hitetlenkedők, akik nem bíznak a döntésében: „nem telik bele sok, vissza fog térni a műtőasztalhoz”, „a családi vagyomból még sok generációnak futja”, állították mások stb., stb.

Azoknak, akik azt jósolták, vissza fog térni a régi életéhez, mert a Pártnak nem áll szándékában új tagokkal és új eszmékkel bővülni, vagy azoknak, akik azt jósolták, ki fogják fársztani a nagy távlatok, és vissza fog térni a kórház szűk terébe, nos, ezeknek Lenz vidám hangon azt felelte:

– Megígérttem magamnak, hogy csak betegként fogok visszatérni a kórházba.

Ezen aztán mindenki jót nevetett.

Hányan ismernek fel, ha átmész az utcán

Lenz élete megváltozott. Persze nem volt teljes a változás, viszont pár hónap alatt nyilvánvalóvá vált, hogy átlépett egy másik rendszerbe, egy olyan tudományba, amelyet már nem orvostudománynak hívnak, ahol a konfrontáció mindig fizikai természetű, és bizonyos szempontból csak két szereplővel számol: orvossal és beteggel – épp ezért ez a konfrontáció teljesen egyéni és kizárólagos. Lenz Buchmann már két hónappal azután, hogy otthagya az orvostudományt, úgy látta, az nem több az önzés és a túlzásba vitt alázatosság kifejezésénél, mert bármit csinált, legtöbbször közönség nélkül tette, illetve ha mégis jelen voltak néhányan, akkor is csak szűk körű nyilvánosságra számíthatott. Közönsége vagy orvos szakértőkből állt – akik a kollégái vagy asszisztensei voltak –, vagy érzelmi szakértőkből – ők pedig a betegek közeli hozzátartozói voltak, akik néha részt vettek egy-egy kevésbé fontos orvosi beavatkozáson. Ám most konstatálnia kellett, hogy ezek a szakértők csak egy nagyon szűk közösséget, csupán egy kisebbséget jelentenek. Két hónappal azután, hogy csatlakozott a Párt néhány politikai megmozdulásához, már többen ismerték, mint előtte tizenöt éven keresztül, amíg orvosként dolgozott. És lényegbevágó kérdés volt, hogy Lenz Buchmann számára kétség sem férhetett hozzá, milyen rendkívüli szakember és sikeres orvos is volt ő

egykor, most viszont úgy érezte, új politikai szerepében egyelőre csak gyakornokidejét tölti. Vagyis még csak kezdő, annak ellenére, hogy pár hét alatt rájött, a szervezete régóta erre a tevékenységre áhítozik, ezért napról napra jobban érezte, milyen közel áll hozzá, hogy megragadjon valamit a városi emberek áramlásából, és úgy ragadjon meg belőle valamit, mint egy tárgyat, melyből később kulcs lesz az ember kezében. És úgy érezte, nemsokára magához is tudja ragadni.

Az emberi érintkezések és döntések lehetőségének látszólagos káoszában Lenz megértette, hogy amit ő a hatalom energiájának hív, annak van egy középpontja. Hogy alapvetően itt is ugyanúgy fennáll egy technikai kérdés, mint az előző életében a műtőben. Mint a kényes műtőeknél, itt is elengedhetetlenül fontos előbb bizonyos mozdulatokat végigcsinálni ahhoz, hogy sikerüljön a döntő mozdulat – *mindig van egy utolsó mozdulat, amely megmenti vagy tönkretesz a beteget*, szokta mondani Lenz –, a kollektív műtőtek során pedig, ami itt a politikát jelentette, ebben a (méretei miatt szinte már hajmeresztő) beavatkozásban, amely emberek ezreit fektette kés alá, vagyis egyszerű politikai döntésnek vetette alá őket, az ilyen gigászi méretű orvosi beavatkozások során is felmerült tehát ez az alapvető technikai kérdés, melynek a szervezet megmentése vagy pusztulása persze nem volt egyenes következménye, mégis érzékeny pontot érintett: az emberek félelmét és csodálatát. És ezt a két pontot – Lenz korán megtanulta az apjától – sokan összetévesztették.

Kétségkívül óriási előnye származott abból, hogy megváltozott a rendszer, és ez az előnye abból fakadt, hogy mennyi embert tud most már befolyásolni – illetve fizikai értelemben megérinteni úgy, ahogy a szikéje átjárta a szöveteiket. Lenz katonának érezte magát, aki leteszi a pisztolyt – amely jól körülhatárolt eredményeket, mintegy az egyéni gyűlölet egyedi hatását tudja felmutatni –, és odaül a bombázó vezérlőpultjához, mely egyetlen másodperc alatt romba tud dönteni egy egész várost vagy akár tíz-húsz évszázadot.

Mindig is vonzotta az a döbbenetes lehetőség, hogy egyetlen sötét, üres pontra tudja redukálni a tágas teret és tág időt, vagyis hogy eltüntetheti az évszázadokat – például a templomokat, amelyeken állítólag Jézustól származó jelek állnak –, vonzotta tehát az *idő eltüntetésének* a lehetősége (a robbanás lerombolta a teret és kétségkívül az időt is), és ezzel részben az apja, Frederick fertőzte meg, aki katonatisztként az élete vége felé már nagyon sajnálta, hogy csak olyan parancsot adhatott ki, amelynek következtében egyesével irtották az ellenséget, és nem olyan korban született, amikor egyetlen parancsszóval fontos területeket lehet felgyújtani, eltüntetni a térképről. Régen olyan fegyvereink voltak, amelyek csak a szervekbe hatoltak be vagy legfőlegbbször családokat irtottak ki, most meg már olyanok a fegyvereink, hogy egész országokba képesek behatolni – mondta Frederick, a nyugalmazott katonatiszt, és őszintén sajnálta, hogy időben ennyire nem talált egymásra öregkorára erősen meggyengült fizikuma és az egyre nagyobb erővel és potenciálal bíró fegyverek.

Orvostudomány és háború: kétféle mód a jobb kéz használatára

Lenz mondjuk már nem is csodálkozott rajta, hogy a gondolatai végül katonai képekben teljesedtek ki. Nevelésének alapstruktúráját az apja, vagyis egy katonatiszt határozta meg, és Lenz imádta azt a sürgető izgatottságot, amelyet a harc vált ki az emberből, és amely az apjáról, Frederickről sokszor átragadt rá. Nincs az a nő, mondta neki Frederick Buchmann, aki úgy fel tud majd izgatni, mint az a lehetőség, hogy megölhetsz egy embert, akit mindegy, milyen okból, de abban a pillanatban épp gyűlölsz.

Lenz Buchmann egyébként véletlenül kötött ki az orvostudománynál, a döntést pillanatnyi optimista hangulatában hozta meg, és épp nem az

TAVARES, Gonçalo M. *Tanuljunk meg imádkozni* (Bense Mónika ford.) L'Harmattan, 2014 (megjelenés előtt)

„A kerület urai – Valéry úr” *Magyar Lettre Internationale*, 70

a vágy hajtotta, hogy elpusztítsa az embert, ami pedig alapvetően meghatározta a gondolatait és létezését. Arra született és arra nevelték, hogy öljön, de egy intellektuális ábránd az orvostudomány felé fordította. Paradox módon úgy döntött, egyenként fogja megmenteni az emberek életét, hisz elég obszcén volna, vagy egyszerűen csak nem illene a képbe, ha egy olyan időszakban gyilkolná őket halomra, amikor ez a vágya nem teljesülhet, hisz szakmáját pont a háború végén választotta, jobban mondva egy olyan átmenti korszakban, amikor épp nem volt háború – ami pár év múlva aztán visszatért.

Lenz a hosszú évek alatt, amíg orvosként dolgozott, valójában katona volt. Ha valakire ilyen nyomással nehezedik a kötelesség teljesítésének tudata, és tisztában van vele, mekkora súlya van egy döntésnek – az megérti, hogy ha egy akarat megnyilvánul, azt pontról pontra véghez kell vinni, és közben nem szabad elbizonytalanodni vagy elgyengülni. Tudta, hogy az utolsó pillanatban már nem szabad megváltoztatni a szíke vagy a golyó irányát, mert ilyenkor történnek a hibák, a nagy tévedések – ilyen technikai hibának és erkölcsi kihágásnak a következménye például, hogy ügytelenségből az egyik szövetségünket találjuk el.

Frederich Buchmann etikai állásfoglalása ebben az esetben is világos volt: *Ha valaki véletlenül öl meg egy barátot, akkor, ha van benne becsület, öngyilkos lesz. De ha tudatos döntés viszi rá, akkor azért tette, mert az ördög útjára lépett, és ha ez így van, akkor csak tovább kell mennie ezen az úton.*

– Ne tévesszen meg benneteket a közlekedés sebessége – mondta egyszer Frederich a fiainak, Lenznek és Albertnak, és ezt később is sokszor elismételte, de már csak Lenznek, a farkasfiúnak. Nem annak a járműnek sebessége a fontos, amelyben ülünk, szokta mondani Frederich Buchmann, hanem a döntéseinké. Ezt a sebességet kizárólag a szervezetünk befolyásolja: a vér vonal, amelyben születettél, és az elvek, amelyeket beléd neveltek. Ez az igazi sebesség, szokta mondani Frederich, a döntéseink gyorsasága. Egy repülő ehhez képest akkora sebességgel halad, mint egy szekér.

Helyek a világban (leltár)

Rend és pénz a zsebben

Lenz szemében Albert távozása az életből olyan volt, mintha „egy gyerek” vagy „egy szűz” halt volna meg. Az elegancia tökéletes hiánya, a család legfontosabb fizetőeszközének – a becsületnek és bátorságnak – az elértéktelensége miatt Lenz egyáltalán nem érezte magát kényelmetlenül csak azért, mert gyorsan rátette a kezét a bátyja javaira. A házat, amely egykor Albert Buchmanné volt – a testvéréé, akiről Lenz úgy döntött, ezután mindenki csak a keresztnevéen szólíthatja, hogy Albertnak ne lehessen többé köze az ő vezetéknévéhez, hisz ez amúgy is csak valami figyelmetlenség miatt történhetett meg –, ezt a házat tehát hat hónapon belül eladta, közben pedig megtartotta a többi birtokát, mert arra várt, hogy fölmenjen az értékük, hogy „jobb szék” fűjjanak, ahogy Lenz mondta, aki a pénz értékének növekedését és csökkenését, a gazdasági válságokat és euforikus időszakokat nagyjából esetleges, az ember által befolyásolhatatlan, misztikus mechanizmusok együttállásának tartotta, pont mint a klímaváltozás kiszámíthatatlanságát.

Innen nézve úgy tűnt, a gazdagság felosztásának és élvezetének szempontjából a város valamiféle külső akarattól függ. Ha valaki sokat járt-kelt benne, az az érzése támadt, hogy az elképesztő technikai találmányok birtokában az ember még mindig attól függ, nő-e gyümölcs a fán, pedig már nem is léteztek fák, a gyümölcsöt pedig nem leszakították vagy a földről szedték fel, hanem egyszerűen üzleteltek vele. Hol volt hát az új fa? És milyen fa volt az, amelytől az árak hirtelen az égbe szöktek, és az országban sok helyen felütötte a fejét az éhínség, hogy aztán évekkel később, különösebb ok nélkül mindent eláraszson a termésével?

Az, hogy belépett a Pártba és közelebb került az ország döntő pillanataihoz és tereihöz, bizonyos módon szintén ezt az egyszerre erotikus és katonai jelentést vette föl, és ez volt benne Lenz számára a különleges. Meg akarta érteni, hogy ha közelebb áll ahhoz, aki az egész népességet érintő döntéseket hozza, felfedezi-e, mint aki végre megtalálja a puzzle utolsó darabkáját, a gazdagság áramlásának logikáját. Talán amit előző élete (ahogy ő jellemezte, egyéni és egyének előtt zajló élete, *az egymásnak élt élet*) gyakorlatában anarchikusnak, rendetlennek és egy társadalom gazdasági, katonai áramlásait koordináló tábormok hiányától szenvedőnek ítélte, az most végre tévedhetetlen főnökre lelt, egy tiszta kiindulási pontra, mechanikus sebességre és ritmusra, mely könnyen alkalmazható és ismételhető volt. Ebben az *egy mindenkiért* pozícióban, az új harcos pozíciójában, amelyet Lenz Buchmann

a Pártba való határozott belépésével vívott ki magának, talán most találni fog valami logikát, okot és alapot abban, amit korábban csupán tiszta káosz-nak vélt.

És ez csupán másodlagos vágy volt a hatalomból áradó energia iránti rögeszméjéhez képest, amely annyira vonzotta a bátyja temetésén, ám nem tántorította el céljától: meg akarta érteni, meddig képes befolyásolni a politikai hatalom szubsztanciáinak együttállása a pénzáram folyamatait és az áramlás sebességét. Utána akart járni annak, amit az apja tanított neki: *a tábormok parancsszava határozza meg, mennyi pénz lesz egyszer majd a katona fiának a zsebében.*

A kamasz Lenz, majd az orvos Lenz ennek a mondatnak a bővületében nőtt fel, és most érkezett el a pillanat, hogy egy jeles politikus – Lenz Buchmann – megértse az alapjait. Ám ez, úgymond, csupán másodlagos jelentőségű vizsgálódás volt: ha az apja mondta, akkor ő hitt benne.

Tegyük hozzá, Lenz az apjának a világról alkotott eszméit mindig is tévedhetetlen kinyilatkoztatásnak, sőt parancsnak vette. És inkább kimozdította volna a világot a helyéről, csak hogy pont abban az apja által meghatározott pozícióban helyezkedjen el, mint hogy kimondja, Frederich Buchmann tévedett. Ismerte jól a parancs jelentését. Lehetnek jó és rossz következményei, ami csupán utólagos, és túllép a központ energiáján. Egy parancs egyszerűen egy olyan mondat, amelynek engedelmeskedni kell, a nyelv része; és aki kapja, annak akár az élete árán is valósággá kell változtatnia. Egy parancs olyasvalakinek az akaratát nyilvánítja ki, aki többet tud, ennél fogva a parancsszót egy olyan mozdulatsornak kell követnie, amelynek az a célja, hogy a világ igazolja a parancsot adó tisztánlátását. Ha egy parancs maradéktalanul teljesül, beigazolódik a fennálló hierarchia, és ettől megnyugszik a szív.

Soha ilyen közel

Intellektuális képességeinek köszönhetően – rugalmas műveltsége éles elentétben állt a társai jelentős részének tudatát uraló eszmék monopóliumával – Lenz Buchmann gyorsan jutott előre a Pártban. Lenz Buchmann, most már mindig így szerepelt: keresztneve kikövetelte magának a vezetéknévet; a Lenz szó étvágyra gerjelt – a néző azt akarta, üljön mellette valaki, hogy így, társaságban figyelhesse meg a világot. És ez a megfigyelőállás a vezetéknévvel párosulva új jelentőséget nyert.

Lenz gyorsan tanult új tartalmakat. Nem új matematikáról vagy új fizikáról volt itt szó, hanem az embereket összekötő és elválasztó ősi tudományról. Igaz, hogy katonai szövetségeket és hadüzeneteket fosztottak meg erejüktől, ám ezek továbbra is megmaradtak a Párt tagjainak emberi kapcsolataiban. Lenz, aki ahhoz volt szokva, hogy egyedül birkózzon meg azzal, ha a különálló sejtek bosszút akarnak állni egy testen, most „körbe volt véve emberekkel”. Annak idején, orvosi csapatában még a bonyolultabb műtéteknél sem voltak hétnél többen, most pedig olyan értekezleteken vett részt, ahol nyilatkozatait több tucat párttagja hallgatta. Az ilyen politikai találkozók egyfajta mágneses energiát fedtek föl, amely egy adott csoportban vagy működött, vagy nem, de a tagjait összekötötte.

Ez a fajta közösségi érzés annak az új időnek volt az egyik találmánya, amelybe Lenz belépett. Nem vitatták a szándékot, ami azt jelentette, hogy teljesen más vérből, más családból származó emberek, akik sosem találkoztak az ágyban vagy a nagy fegyverleteleknél és békekötéseknél, most egymás mellett álltak, és mintha évszázadokon át ugyanabban a hadseregben harcoltak volna.

Ez az illúzió – hiszen az volt – nem vakította el Lenzet. Még azokon az értekezleteken is, ahol úgy látszott, közös arculatot ölt a táj, és ahol az emberek összekapcsolódásának igénye elérte azt a pontot, amelyen túl már csak a testi szerelem hozhat kielégülést, Lenz egyszerre két helyen állt: lenni kész volt rá, hogy társaival együtt fegyvert ragadjon, közben pedig titkos megfigyelőállásban rejtőzködött fenn, és miért is ne mondjuk ki, olyan helyen állt, ahonnan elárulta a többieknek, mert innen nem az ellenség táborára, hanem a saját szövetségeseire látott rá.

(regényrészlet)

BENSE MÓNIKA FORDÍTÁSA